

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Evaluatierapport 2013-2016 Buitengoed
Geul@Maas
BEHANDELD DOOR
JHA (Koos) Jans
E-MAILADRES
koos.jans@maastricht.nl

DATUM
30 mei 2017
Verzonden 1-06-2017
TELEFOONNUMMER
043 350 4547
FAXNUMMER
043 - 350 4650

BIJLAGEN
1
ONZE REFERENTIE
2017-16604
UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Hierbij stuur ik u ter informatie toe het Evaluatierapport 2013-2016 Buitengoed Geul&Maas.

Buitengoed Geul&Maas is een in 2013 gevormd samenwerkingsverband tussen de Provincie Limburg en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Met deze samenwerking willen de vier overheden bereiken dat voor leegstaande landgoederen en historische gebouwen een nieuwe passende herbestemming wordt gevonden, dat publiek toegankelijke routes door het gebied worden gerealiseerd, dat een verdere vergroening van het gebied plaatsvindt en dat beleving van en participatie in het gebied ontstaat.

Voor het gebied is een integrale gebiedsvisie vastgesteld door Provinciale Staten en de gemeenteraden van de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Jaarlijks is een uitvoeringsprogramma vastgesteld. De raden zijn hierover per afzonderlijke RIB geïnformeerd en via de reguliere P&C-cyclus is een jaarlijkse verantwoording op hoofdlijnen van de behaalde resultaten gegeven.

Eind 2016 heeft er een evaluatie plaatsgevonden van de bereikte resultaten in de afgelopen 3 jaren. De uitkomst daarvan is vastgelegd in het Evaluatierapport 2013-2016 Buitengoed Geul&Maas.

Uit de evaluatie komt naar voren dat het samenwerkingsverband Buitengoed Geul & Maas een belangrijke publieke meerwaarde heeft gehad en dat er alle aanleiding is de bestaande samenwerking te continueren.

In het evaluatierapport is ook het toekomstbeeld voor het Buitengoed Geul& Maas tot 2022 geschetst. Daarbij is 2017 een overgangsjaar, waarbij het accent vooral nog ligt op het afronden van lopende projecten. Voor de periode 2018-2022 wordt via een interactief proces met de (belangrijkste) stakeholders in het gebied een nieuw programmaplan opgesteld.

Uiteraard worden ook de Staten- en raadsleden meer in detail geïnformeerd over de uitwerking van het vervolg van de samenwerking. Dat willen we vanuit Buitengoed Geul&Maas doen in de vorm van een gezamenlijke bustour door het gebied met aansluitend een informele afsluiting op vrijdag 22 september in de middag. Via de raadsgriffie wordt bij u gesondeerd of deze datum schikt en of u aan deze activiteit wilt deelnemen.

Ik ben blij met de bereikte resultaten in de afgelopen jaren en heb er het volste vertrouwen in dat ook de komende samenwerkingsperiode mooie projecten in het Buitengoed Geul&Maas kunnen worden gerealiseerd.

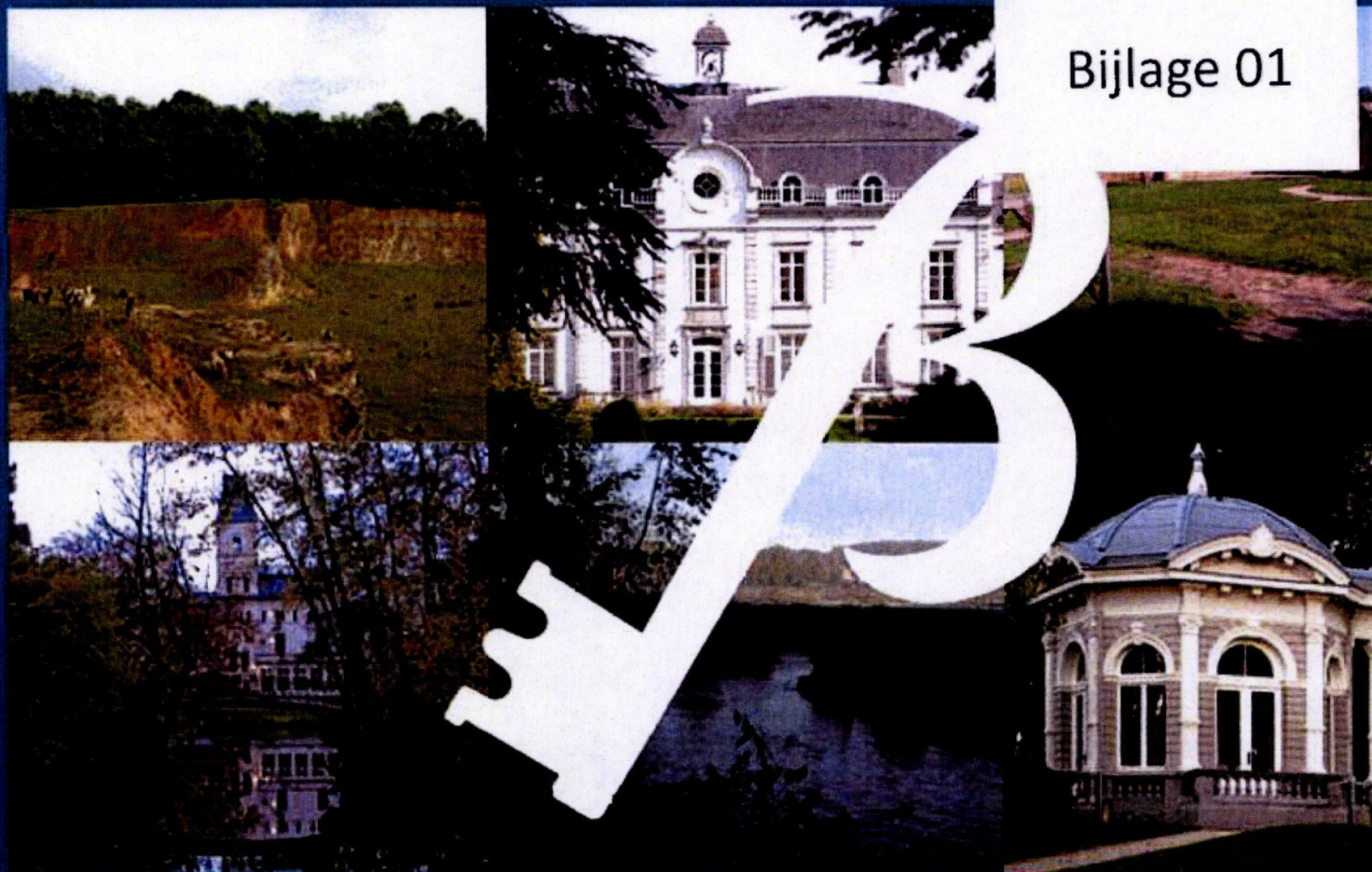
Ik hoop u hiermee naar genoegen te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'G. van Grootheest'.

Gerdo van Grootheest,
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Natuur en Milieu

Bijlage 01

Evaluatierapport

2013 - 2016

Gemeente Maastricht

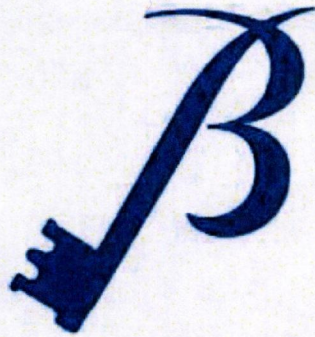
Ingek.: - 5 MEI 2017

Reg. nr.: 2017 14554

 Buitengoed
Geul & Maas
buitengewoon genieten

Evaluatierapport

April 2017

KASTEEL BORGHAREN (MAASTRICHT)

Inhoud

1	Samenvatting	6
2	Het begin: het Buitengoed verhaal in beeld	10
2.1	Wat is het Buitengoed?	10
2.2	Waarom willen we terugkijken op het verleden?	10
2.3	Welke methode gebruiken we hiervoor?	10
3	Vroeger: van Landgoederenzone tot Buitengoed Geul & Maas	14
3.1	Hoe is de samenwerking in het gebied ontstaan?	14
3.2	Op welke wijze is deze samenwerking vorm gegeven?	14
3.3	Wat is hieruit voortgekomen?	15
4	Heden: gemeentegrensoverschrijdende samenwerking BGM	18
4.1	Wat zijn de feiten?	18
4.1.1	Wat zijn de ambities en hoe is dit aangepakt?	18
4.1.2	Wat heeft het Buitengoed bereikt?	19
4.1.3	Wat heeft de samenwerking gekost?	20
4.2	Wat is er uit de interviews gebleken: wat vond men ervan?	21
4.2.1	Hoe is de herbestemming verlopen?	21
4.2.2	Hoe is het gebied fysiek veranderd?	22
4.2.3	Hoe is het gebied op de kaart gezet?	24
4.2.4	Hoe is de samenwerking in het gebied ervaren?	25
4.3	Wat was de meerwaarde van Buitengoed Geul & Maas?	29
4.4	Conclusies en aanbevelingen	31
5	Toekomstbeeld: Buitengoed 2022	34
6	Bijlagen	38
6.1	Overzicht van geïnterviewden	38
6.2	Overzicht van projecten	39
6.3	Overzicht van samenstelling leden Buitengoed 2013 - 2016	41
7	Colofon	44
8	Overzichtskaart Buitengoed Geul & Maas en Nationaal Landschap	47

Landgoederenzone Tot 2013	Buitengoed Geul & Maas 2014-2016	2017	Buitengoed 2022 2018-2022
------------------------------	-------------------------------------	------	------------------------------

1 Samenvatting

Buitengoed Geul & Maas is een in 2014 op basis van gelijkheid, gevormd samenwerkingsverband tussen de Provincie Limburg en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Het gebied dat reikt van Schin op Geul tot aan Borgharen, wordt gekenmerkt door diverse rivierdalen van de wateren die er stromen: het Geuldal, de Watervalderbeek, de Kanjel & Gelei en allemaal uitmondend in de Maas. Dit afwisselende landschap wordt voor een belangrijk deel gevormd door het in hoge mate aanwezige culturele erfgoed in de vorm van tientallen landgoederen, kastelen, molens en oude hoeves. De vier overheden willen er voor zorgen dat leegstaande landgoederen en historische gebouwen tot hernieuwde bloei komen, routes worden verknoopt, vergroening plaatsvindt en beleving en participatie ontstaat. Naast het samenwerkingsverband en het gebied is het Buitengoed ook een merk, dat het gebied en de samenwerking representeert.

Het Buitengoed kan worden gezien als het eerste integrale gebiedsontwikkelingsprogramma in Zuid-Limburg, vooruitlopend op het programma Nationale Landschap Zuid-Limburg, zoals dit nu in voorbereiding is. Ook past het Buitengoed in het POL2014.

Aan de hand van feitelijke constatering, bereikte resultaten en interviews met 50 betrokkenen is de periode van 2013 tot eind 2016 geëvalueerd. De bevindingen uit de evaluatie zijn verwerkt in een evaluatierapport, dat in de stuurgroep vergadering van 1 februari 2017 ter sondering is voorgelegd en voor akkoord is aangenomen.

Onderstaand schema biedt een overzicht van het totaal aantal gerealiseerde projecten, gerelateerd aan het betreffende thema. Aan alle gestelde doelen is gewerkt.

	2013	2014	2015	2016	Totaal
Totaal aantal projecten	3	4	8	4	19
Waarvan raakvlakken met doelen:					
Herbestemming	2	4	7	2	15
Groen&Landschap	1	2	7	2	12
Toegankelijkheid	3	3	4	4	14
Participatie	-	1	1	1	3

Voorbeelden van projecten op het gebied van herbestemming zijn Chateau Jerusalem en Hoeve Broers. Twee voorbeelden van projecten passend binnen het thema Groen & Landschap zijn Proosdijpark en Mergelsteilwanden. Bij het onderdeel Routing binnen het thema Toegankelijkheid horen bijvoorbeeld de projecten Groene Gastvrije Gordel en Geusseltpark. De evenementen Boomfeestdag, de Kunstroute en de Kastelendag, als ook de communicatie / promotie via de website, facebook, projectborden en de nieuwsbrief zijn voorbeelden van het onderdeel Herkenbaarheid binnen het thema Toegankelijkheid. Bij het thema Participatie zijn het Zomerprogramma Villa Kanjel en de Groene Gastvrije Gordel aansprekende voorbeelden.

De projecten zijn bekostigd op basis van procesmiddelen, Regiofondsmiddelen, Impulsmiddelen en subsidies uit provinciale programmalijnen Cultuur, Energie en Duurzaamheid, Jeugdzorg en Water. Er is tot eind 2016 circa 10,28 miljoen euro geïnvesteerd en gerealiseerd aan de hand van Regiofondsmiddelen, Impulsmiddelen en andere subsidies om de programmadoelen te behalen. Zo is er 1,14 miljoen euro aan Impulsmiddelen in het Buitengoed geïnvesteerd en 3,45 miljoen euro aan Regiofondsmiddelen. Daarnaast is er ook door middel van andere subsidielijnen 4,73 miljoen euro geïnvesteerd en gerealiseerd in Buitengoed projecten. Ook is er sinds 2013 circa 0,65 miljoen euro aan procesmiddelen ingezet en is 0,31 miljoen euro aan de projectorganisatie besteed

Uit de interviews komt naar voren dat het Buitengoed voor verschillende aspecten een grote kwalitatieve meerwaarde heeft. De samenwerking tussen de overheden is intensiever en de lijnen zijn korter geworden. Het Buitengoed is in zijn faciliterende rol een verbindende factor doordat een netwerk/loketfunctie is gecreëerd. De programmatische aanpak heeft geleid tot structuur en samenhang in de verzameling van projecten. De koers van het gebied en de rolverdeling daarbinnen zijn duidelijker geworden. Het draagvlak voor de projecten is gegroeid waardoor de realisatie in een stroomversnelling is geraakt. Daarnaast is gebouwd aan het 'Buitengoed' merk om het Buitengoed als één geheel - herkenbaar en als regionale 'bekendheid' - op de kaart te zetten. Met elkaar zijn resultaten bereikt die door elke partij afzonderlijk nooit zouden zijn gehaald. 'Het totaal is meer dan de som der delen'. Kortom, het Buitengoed wordt ervaren als een succesvolle integrale gebiedsontwikkeling.

Het Buitengoed heeft zich gefocust op het verwezenlijken van de 'hardware': het versterken van de fysieke omgeving. Leegstaande monumenten / landgoederen zijn herbestemd, het gebied is beter beleefbaar en toegankelijker geworden, het landschap is ontsnipperd en burgerparticipatie is gestimuleerd. Daarentegen lag de focus minder op het realiseren van de 'software': het versterken van de herkenbaarheid, de beleving en het vermarkten van het Buitengoed.

De geïnterviewde stakeholders hebben unaniem de wens uitgesproken het samenwerkingsverband te continueren, meer samenhang in het gebied te creëren en het Buitengoed nog sterker op de kaart te zetten. De ondernemers en landgoedeigenaren gaven daarbij aan dat zij meer betrokken willen worden bij het Buitengoed.

De stuurgroep heeft op 1 februari 2017 op basis van de evaluatie het Buitengoed tot en met 2022 groen licht gegeven. Lopende projecten worden gecontinueerd, waaronder de Verbindings-as, het Routenetwerk, het Herbestemmen en de Bebording. De effectiviteit en reikwijdte van het Buitengoed kan worden vergroot door binnen het Nationaal Landschap Zuid-Limburg aan te sluiten bij andere projecten en aanverwante gebiedsontwikkeling, zoals het Rivierpark Maasvallei. Voor het Buitengoed zou de focus nu meer gelegd moeten worden op het betrekken van de ondernemers. Dat wil zeggen: het realiseren van de 'hardware' door gezamenlijke projecten tussen de overheid en ondernemers en door ondernemer te stimuleren en te faciliteren in het creëren van de Buitengoed beleving (markering) en het versterken van elkaars verdienmodellen. In 2017 wordt een programmaplan 2018 - 2022 samengesteld. Ook vindt op korte termijn een creatieve bijeenkomst met landgoedeigenaren en ondernemers plaats om de samenwerking en het publiek-private partnerschap te vergroten. Zodat het Buitengoed de komende jaren op een geleidelijke manier nog meer van ons samen wordt. Kortom, de evaluatie biedt een legitimatie van een vervolg van de huidige Buitengoed organisatie, waarbij op een organische wijze een aantal accenten zal worden bijgesteld.

VILLA KRUISDONK (MAASTRICHT)

2 Het begin: het Buitengoed verhaal in beeld

Vanaf september 2016 heeft een evaluatie plaatsgevonden bij Buitengoed Geul & Maas. In deze evaluatie is onderzocht wat het Buitengoed in de periode 2013-2016 bereikt heeft en hoe dit is gegaan. Met het oog op de toekomst is deze evaluatie van belang, gezien zij bepalend is voor het al dan niet voortzetten van het samenwerkingsverband. Voordat er dieper op de bevindingen zal worden ingegaan, zal eerst een schets worden gegeven van de achtergrond van de evaluatie.

2.1 Wat is het Buitengoed?

Buitengoed Geul & Maas is een op basis van gelijkheid gevormd samenwerkingsverband tussen de Provincie Limburg en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Het betreft een gebied dat reikt van Schin op Geul tot aan Borgharen. Naast het samenwerkingsverband en het gebied is het Buitengoed ook een merk, dat het gebied en de samenwerking representeert.

Het Buitengoed wordt gekenmerkt door de hoge mate van aanwezigheid van cultureel erfgoed: er liggen tientallen landgoederen, hceves en molens. Met een rijke geschiedenis, die dateert vanaf de prehistorie en belangrijke invloeden kent van onder andere Petrus Regout, is het gebied een kanshebber voor toerisme en recreatie. Door de komst van de industrie is het gebied echter diffuus geraakt. Het Buitengoed pleit ervoor om het Buitengoed gebied weer als een samenhangend en herkenbaar geheel op de kaart te kunnen zetten. Met de gebiedsvisie als leidraad, willen wij samen werken met bewoners, gebruikers, ondernemers (o.a. landgoedeigenaren) en de overheid aan het beheer, behoud en de (her)ontwikkeling van het cultuurhistorisch erfgoed in het Buitengoed.

2.2 Waarom willen we terugkijken op het verleden?

De programma-organisatie van het Buitengoed loopt tot eind 2017. Bij de start van het Buitengoed is afgesproken dat het uitvoeringsprogramma in een lichte vorm geëvalueerd zou worden door de stuurgroep van het Buitengoed. Hierbij werd aangegeven dat het evaluatierapport enerzijds een opsomming zou betreffen van de geplande en behaalde resultaten. Anderzijds zou onder andere teruggekeken worden op de verbindende rol van de programma-organisatie en de regionale samenwerking die ontstaan is. Daarnaast is tijdens de stuurgroep van 18 juli 2016 ook afgesproken dat op korte termijn een evaluatie zou gaan plaatsvinden. Deze evaluatie wordt gebruikt om te exploreren welke mogelijkheden er zijn voor de toekomst van het Buitengoed na 2017.

2.3 Welke methode gebruiken we hiervoor?

De evaluatie is opgebouwd uit een drietal onderzoeksvragen:

1. Wat heeft het Buitengoed bereikt?
2. Hoe zijn de processen achter het behalen van de doelen verlopen?
3. Hoe ziet de toekomst van het Buitengoed eruit na 2017?

Ten behoeve van de evaluatie is gekozen voor een tweeledige aanpak, waarbij zowel een kwantitatief als een kwalitatief onderzoek verricht is. Het kwantitatieve onderzoek is erop gericht om aan de hand van feiten een fundament op te bouwen.

In het kwantitatieve gedeelte van de evaluatie is onderzocht wat het Buitengoed gerealiseerd heeft. Hierbij staat er één kernvraag centraal: *Wat heeft het Buitengoed bereikt?* Als leidraad zijn hierbij zaken als de doelenboom (2015), het uitvoeringsprogramma (2015 en 2016), de gebiedsvisie en de programmabegroting van Provincie Limburg (2016) gebruikt.

Bij de vaststelling van de gebiedsvisie in 2014 zijn vier programmadoelen (thema's) opgesteld, die het Buitengoed richting zouden gaan geven. Deze vier thema's (herbestemming, groen & landschap, toegankelijkheid en participatie) zullen in hoofdstuk 4.1.1 nader worden toegelicht. De thema's zijn als leidraad gebruikt om de resultaten, die het Buitengoed geboekt heeft, te kunnen toetsen.

Aan de hand van de vier thema's is in de evaluatie onderzocht hoeveel gerealiseerde en in voorbereiding zijnde projecten er zijn en hoe deze projecten gelinkt zijn aan de opgestelde doelen en de maatschappelijke opgave. Zo is gekeken of het Buitengoed de opgestelde doelen bereikt heeft. De data die hieruit voortkwam, is gebruikt als fundament voor het kwalitatieve onderzoek.

In het kwalitatieve onderzoek is vervolgens dieper ingegaan op de processen achter het al dan niet behalen van de doelen. Daarmee werd antwoord gegeven op de tweede kernvraag: *Hoe zijn de processen achter het behalen van de doelen verlopen?* Dit is onderzocht aan de hand van semigestructureerde interviews met diverse betrokkenen van het Buitengoed. Er is gesproken met een representatieve groep van 50 relaties met diverse achtergronden, mate van betrokkenheid en mate van invloed. Grofweg kunnen de betrokkenen worden ingedeeld in vier categorieën: bestuurlijk/ambtelijk, maatschappelijke organisatie/non profit, ondernemers/landgoedeigenaren en communicatie. Voorbeelden van gesproken personen zijn onder andere: bestuurders en ambtenaren van de vier overheden, organisaties als VVV Zuid-Limburg en Rijkswaterstaat, ondernemers en landgoedeigenaren in het gebied en leden van het communicatieteam. Er is gekozen voor deze aanpak om zo vanuit verschillende perspectieven informatie te kunnen verwerven.

Tijdens de interviews is dieper ingegaan op hoe het Buitengoed de doelen bereikt heeft en op welke manier dit is gegaan. Hierbij is ook nagegaan hoe het Buitengoed zich naar de diverse partijen toe geprofileerd heeft en hoe men de samenwerking heeft ervaren. Daarnaast stond de laatste kernvraag ook centraal in de gesprekken: *Hoe ziet de toekomst van het Buitengoed eruit na 2017?* Samen met directe betrokkenen is gekeken naar het toekomstperspectief van het Buitengoed en is geïnventariseerd welke richting zij op zouden willen gaan en wat er dan anders of beter zou moeten.

Het streven was om de drie kernvragen zo zorgvuldig mogelijk te beantwoorden, zodat op een juiste en correct onderbouwde manier een besluit kan worden genomen over de toekomst van het Buitengoed. Aan de hand van de kwantitatieve resultaten en de verkregen feedback uit de interviews zijn de successen en de leerpunten opgehaald. De balans is opgemaakt en hieruit is een conclusie opgesteld over de toegevoegde waarde van het Buitengoed en de mogelijke toekomstvisie.

+

=

OMGEVING KASTEEL SCHALOEN (VALKENBURG A/D GEUL)

3 Vroeger: van Landgoederenzone tot Buitengoed Geul & Maas

Voordat de resultaten van de evaluatie besproken zullen worden, wordt eerst een terugblik gegeven hoe Buitengoed Geul & Maas ontstaan is. Immers, wanneer men praat over het Buitengoed wordt er vaak nog een verwijzing gemaakt naar de voormalige Landgoederenzone. Het Buitengoed kent namelijk al een geschiedenis van samenwerking en uitvoering van projecten die voor de oprichting in 2013 plaats heeft gevonden.

3.1 Hoe is de samenwerking in het gebied ontstaan?

Buitengoed Geul & Maas is ontstaan uit de gebiedsontwikkeling Maastricht – Valkenburg (GOMV) met onderdelen als het Regiofonds Maastricht-Valkenburg. Het convenant GOMV was een samenwerking tussen de Provincie Limburg en de gemeenten Maastricht en Valkenburg aan de Geul en is in 2008 opgericht. De samenwerkende overheden hebben hiervoor gezamenlijk financiële middelen (Regiofondsmiddelen) ingezet om economische bloei in het gebied te realiseren. Later is de gemeente Meerssen hierbij aangesloten.¹

3.2 Op welke wijze is deze samenwerking vorm gegeven?

In 2007 heeft de Provincie het startsein gegeven om de samenwerking tussen Maastricht en Valkenburg aan de Geul (GOMV) te realiseren. Het buitengebied tussen de beide steden bood veel ontwikkelmogelijkheden, maar het profiel was nog onvoldoende internationaal en eigentijds. Daarnaast waren in het gebied ook een aantal ruimtelijke knelpunten die moesten worden opgelost.

Het provinciale coalitieprogramma "Investeren in ruimte" gaf de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg de opdracht om over bestuurlijke grenzen heen een oplossingsrichting te ontwikkelen.

Als basis voor de gebiedsontwikkeling zijn de Limburg-agenda en het provinciale coalitieprogramma 2007-2011 gebruikt. Hierbij zijn vier strategische opgaven bepaald voor het gebied:

1. Toeristisch recreatieve versterking en cultuursprong
2. Grensoverschrijdende topzorg en wellness
3. A2-passage Maastricht en benutten van gebiedsgerichte kansen
4. Verbetering grensoverschrijdend Openbaar Vervoer en Spoorverbindingen

De aanpak van de gebiedsontwikkeling was gebaseerd op kwaliteit en focus: investeren in zowel economie als ruimtelijke structuur en menskracht, kennis en geld inzetten om strategische projecten te realiseren. Het City Park (Beneden Geuldal en de Landgoederenzone) werd als verbindende schakel gezien.²

---

¹ <http://www.buitengoedgeulmaas.nl/pagina/samenwerkingen>

² *Visie Gebiedsontwikkeling Maastricht\Meerssen\Valkenburg (maart 2009)*

3.3 Wat is hieruit voortgekomen?

In 2013 is besloten om de samenwerking op basis van het Regiofonds Maastricht-Valkenburg te beëindigen. De Landgoederenzone (LGZ) is toen door de Provincie aangewezen als één van de prioritaire projecten, vanwege het belang voor natuur in/om de stad, monumentenzorg en de voorbereiding voor Maastricht Culturele Hoofdstad 2018 en de bestuurlijke bereidheid van de gemeente Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul om hierin actief deel te nemen. Er is toen gekozen om het project te laten duren van 2013-2017.³

LGZ was erg projectgericht opgesteld vanuit de Provincie en gemeenten, maar er was nog te weinig samenhang tussen de verschillende stakeholders. Er werd geconcludeerd dat de partijen nog te veel vanuit een eigen belang in de wedstrijd stonden en daarom is toen besloten om een programmateam met programmamanager aan te stellen die namens de vier overheden de gezamenlijke doelstelling moest bewaken. Vervolgens is aan de hand van onder andere een stakeholdersanalyse in 2013 in kaart gebracht hoe verbindingen konden worden gelegd. Hierna is men begonnen aan de hand van themagroepen en brainstormsessies met het maken van een gebiedsvisie (door Bureau Verbeek) die de stakeholders zou moeten binden. Deze gebiedsvisie is in 2014 door de gemeenteraden en Gedeputeerde Staten vastgesteld en is sonderend besproken met Provinciale Staten.⁴

Daarnaast kwam naar voren dat behalve landgoederen ook allerlei andere partijen, zoals natuurorganisaties betrokken waren bij de samenwerking en dat dus gekozen moest worden voor een nieuwe naam. Samen met betrokken stakeholders is gezocht naar een naam die de unieke facetten van het gebied kenmerkt. Hierbij kwamen 'geografische duiding' en 'genieten' als belangrijkste aspecten naar voren. Uiteindelijk is halverwege 2014 gekozen voor de naam 'Buitengoed Geul & Maas'. De verklaring hierbij was als volgt: 'De nadruk ligt hierbij op het 'Buiten'. Buiten in de natuur, buiten als onderdeel van het landschap en buitengoed als referentie naar de buitenplaats als metafoor of deel van een landgoed. Het gehele gebied kan hierbij gezien worden als één groot buitengoed, waarin je buitengewoon kunt genieten van zaken als: fietsen, wandelen, cultuurhistorie/erfgoed, molens, water, mergel, streekproducten etc.'⁵ Als belangrijkste doelgroepen werden de bewoners in en de gebruikers van het gebied aangewezen. Vervolgens is de naam in samenwerking met de stakeholders uitgewerkt in het bekende turquoise logo, met de keuze voor een historische sleutel als verbindend element die het gebied en karakteristieke gebouwen opent en toegankelijk maakt.

Bij het Buitengoed was ook gekozen voor een andere aanpak: van projectmatig naar programmatisch. De focus lag meer op de verbinding en de inzet op maatschappelijke doelen en niet direct op de concrete projectrealisatie. Hierbij was gekozen om de stip op de horizon te bepalen, zonder al te veel in de details te gaan. Tevens is een programmamanager aangesteld en werd een redactieteam opgericht.⁶

Het hoofddoel van het Buitengoed was 'op een duurzame wijze ontwikkelen en het zichtbaar, toegankelijk, aantrekkelijk en beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed, de waarden van natuur/landschap en het watersysteem van het Buitengoed Geul & Maas, zodat een aantrekkelijke, groene leefomgeving ontstaat voor de bewoners en gebruikers ervan'.⁷ De rode draad die de projecten koppelt, is de bijdrage aan de herkenbaarheid en de identiteit van het gebied (bijvoorbeeld op het vlak van landschap, erfgoed, recreatie en toerisme).

³ Doorstart Organisatie Stuurgroep RMV (28-2-2013)

⁴ Informatie opgehaald uit interviews

⁵ Bijlage Stuurgroep 24-9-2014

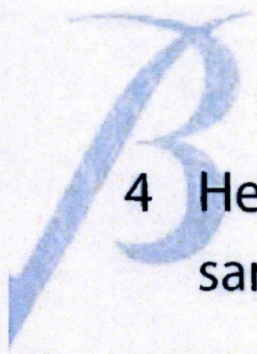
⁶ Informatie opgehaald uit interviews

⁷ Uitvoeringsprogramma 2016

CHÂTEAU ST.GERLACH (VALKENBURG A/D GEUL)

4 Heden: Gemeentegrensoverschrijdende samenwerking BGM

Tijdens de evaluatie is er onderzocht wat het Buitengoed bereikt heeft in de afgelopen jaren. Hierbij is gekeken naar zowel het aantal gerealiseerde projecten als naar de aanpak van het Buitengoed en hoe dit is gegaan. Allereerst zullen de feiten besproken worden, waarna dit samen zal worden genomen met de bevindingen uit de interviews.

4.1 Wat zijn de feiten?

4.1.1 Wat zijn de ambities en hoe is dit aangepakt?

Het Buitengoed had als hoofddoel om op een duurzame manier het cultureel erfgoed en de leefomgeving eromheen te ontwikkelen en dit zichtbaar, aantrekkelijk en beleefbaar te maken. Dit is aangepakt aan de hand van de vier thema's:

1. Herbestemming van leegstaande landgoederen
2. Ontwikkelen, ontsnippering en duurzaam beheer van groen en landschap
3. Toegankelijkheid en ontsluiting
4. Participatie stimuleren van scholen, speciale doelgroepen, vrijwilligersorganisaties

Hierbij is er bij het derde thema onderscheid gemaakt tussen twee sub thema's: routing & beleving en communicatie & herkenbaarheid. Het eerste subdoel is vooral gericht op de fysieke toegankelijkheid en ontsluiting van het Buitengoed. Het tweede sub thema gaat voornamelijk om de herkenbaarheid van het gebied.⁸

Deze vier thema's zijn vervolgens als strategische ER-doelen als volgt geformuleerd:

1. Doelgerichter (consistenter) behoud en ontwikkelen van natuur en cultuur
2. Meer integrale verbindingen op het gebied van natuur, cultuur en recreatie
3. Economisch sterker maken
4. Steviger burgerschap, betrokkenheid en zelfredzaamheid

De opgestelde doelenboom toont aan dat men de vier thema's ook in specifieke en meetbare SMART-doelen vertaald heeft:

1. Herbestemmen van leegstaande landgoederen en gebouwen in het Buitengoed
2. Toegankelijkheid van landgoederen door (deels) open te stellen voor publiek
3. Ontsluiting door verbinden/aanleggen recreatieve routes en 'ommetjes' door het Buitengoed
4. Ontwikkelen en beheer van natuur en landschap door gezamenlijk beheer en aanleg van nieuwe natuur en landschap
5. Burgerparticipatie ter versterking van de sociale cohesie
6. Themagericht ondernemen door verbinden van ondernemers⁹

Daarnaast werd op het vlak van communicatie en beleving ook actief gewerkt aan de naamsbekendheid, de geografische ligging en het merk van het gebied. Hierbij stond het etaleren van de kwaliteiten en het onderscheidend vermogen van het gebied centraal.

---

⁸ Uitvoeringsprogramma 2016

⁹ Doelenboom 2015

4.1.2 Wat heeft het Buitengoed bereikt?

Eind 2016 heeft het Buitengoed 19 projecten gerealiseerd, waarvan binnen de 19 projecten er 15 projecten raakvlakken hebben met het thema 'herbestemming', 12 projecten met het thema 'groen & landschap', 14 projecten met het thema 'toegankelijkheid & ontsluiting' en 3 projecten gerelateerd waren aan het thema 'participatie' (zie tabel 1).

	2013	2014	2015	2016	Totaal
Totaal aantal projecten	3	4	8	4	19
Waarvan raakvlakken met doelen:					
Herbestemming	2	4	7	2	15
Groen&Landschap	1	2	7	2	12
Toegankelijkheid	3	3	4	4	14
Participatie	-	1	1	1	3

Tabel 1. Raakvlakken van projecten (t/m 2016) met opgestelde thema's.

Daarnaast staan nog 34 projecten op de planning, waarvan binnen de 34 projecten er 14 projecten raakvlakken hebben met het thema 'herbestemming', 21 projecten met het thema 'groen & landschap', 26 projecten met het thema 'toegankelijkheid & ontsluiting' en 6 projecten gerelateerd waren aan het thema 'participatie' (zie tabel 2). Naar verwachting zullen 11 projecten in 2017 gerealiseerd zullen worden (zie tabel 2).

	2017	2018 en later	Totaal
Aantal projecten	11	23	34
Waarvan raakvlakken met doelen:			
Herbestemming	3	11	14
Groen&Landschap	8	13	21
Toegankelijkheid	9	17	26
Participatie	2	4	6

Tabel 2. Raakvlakken van projecten (na 2016) met opgestelde thema's.

Naast de projecten die het Buitengoed zelf gerealiseerd heeft, heeft het Buitengoed ook nog aangehaakt op de ontwikkelingen bij Kasteel Schaloen, Kasteel Geusselt en Kasteel Vliek.

4.1.3 Wat heeft de samenwerking gekost?

De projecten zijn bekostigd aan de hand van verschillende financieringsmogelijkheden. Zo is gebruik gemaakt van Procesmiddelen, van Regiofondsmiddelen en van Impulsmiddelen. Daarnaast zijn er ook middelen verkregen uit andere subsidies van de programmalijnen Cultuur, Energie en duurzaamheid, Jeugdzorg en Water.

	2013-2016	2017	2018 en later	Totaal
Program. Organisatie	0,31	0,09	PM	0,40
Procesmiddelen	0,65	0,23*	PM	0,88
Regiofonds	3,45	5,50	5,00	13,95
Impulsmiddelen	1,14	1,94	0,42	3,50
Andere subsidies	4,73	-	-	4,73
Totaal	10,28	7,76	5,42	23,46

Tabel 3. Overzicht financiële kosten in miljoenen. *Aan de procesmiddelen voor 2017 wordt nog 0,04 miljoen euro aan inkomsten toegevoegd (Besluit stuurgroep BGM 01-02-2017).

Uitgaven tot eind 2016

Er is tot eind 2016 circa 10,28 miljoen euro geïnvesteerd en gerealiseerd aan de hand van Regiofondsmiddelen, Impulsmiddelen en andere subsidies om de programmadoelen te behalen (zie tabel 3). Zo is er 1,14 miljoen euro aan Impulsmiddelen in het Buitengoed geïnvesteerd door de Provincie, wat geleid heeft tot een investering van 2,00 miljoen euro in het gebied. Bij de Impulsmiddelen hebben, naast de gemeenten en Provincie, ook derden geïnvesteerd.

Het Regiofonds daarentegen was een samenwerkingsconstructie tussen gemeenten en de Provincie: de onrendabele top van projecten werd gesplitst, waarbij 50% door de gemeenten werd betaald en 50% door de Provincie. Van de in totaal 70,00 miljoen euro die geïnvesteerd is in de regio, is er samen door de Provincie en gemeenten 3,45 miljoen geïnvesteerd in het Buitengoed. In zijn totaliteit is natuurlijk meer geïnvesteerd, omdat het Regiofonds slechts bijdroeg in de onrendabele top van projecten. Overigens worden de meeste projecten, circa 10,50 miljoen euro, gerealiseerd in 2017 of later. Daarnaast is er ook door middel van andere subsidielijnen 4,73 miljoen euro geïnvesteerd en gerealiseerd in Buitengoed projecten.

Ook is er sinds 2013 circa 0,65 miljoen euro aan Procesmiddelen ingezet en is 0,31 miljoen euro aan de projectorganisatie besteed. Bij de besteding van de Procesmiddelen kan worden gedacht aan ondermeer de planvormingskosten voor de Plenkertstraat, de variantenstudie voor de fiets/fauna-brug bij Itteren, het restauratieplan Landschapspark Withuishof, de bijeenkomst co-design voor het Kanjelpark, het samenstellen van de gebiedsvisie Buitengoed Geul & Maas en het samenstellen van de visie en het uitvoeringsplan voor de Verbindings-as. Zaken als presentatie, communicatie, positionering, naamsbekendheid en duiding van het Buitengoed zijn ook betaald uit dit budget. Van de begrote 0,88 miljoen euro voor Procesmiddelen is een restant van 0,23 miljoen euro meegenomen naar 2017, waarvan 0,15 miljoen euro reeds is gereserveerd.

Begroting 2017 en verder

Voor 2017 zijn de begrote kosten circa 7,76 miljoen euro (zie tabel 3). Voor zowel 2017 als 2018 en later zijn de bedragen omtrent de Regiofondsmiddelen en Impulsmiddelen bekend vanwege de projecten die dan naar verwachting gerealiseerd worden, omdat deze bedragen reeds beschikbaar zijn. De bedragen voor de programma-organisatie en procesmiddelen in 2018 en later zijn nog niet vastgesteld. In de voorbereiding van de nieuwe begrotingscyclus zullen deze worden meegenomen.

4.2 Wat is er uit de interviews gebleken: wat vond men ervan?

4.2.1 Hoe is de herbestemming verlopen?

In het thema herbestemming stond de verbindende rol (makelaarsrol) van het Buitengoed centraal. Het Buitengoed zou dienen als makelaar door, aan de hand van kaders als beleid, bestemmingsplan en de gebiedsvisie, marktpartijen te verbinden aan de juiste locaties.

Uit het onderzoek blijkt dat 15 alreeds gerealiseerde projecten deels of geheel gerelateerd aan het thema 'herbestemming' waren. Voorbeelden hiervan zijn Chateau Jerusalem en Hoeve Broers. Daarnaast wordt voor 14 projecten nog aan de herbestemming gewerkt. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld Grande Suisse, Villa Kanjel, Kasteel Oost, De Leeuw, Hoeve Klinkenberg en Weerterhof.

Het Buitengoed heeft dus een significante rol gespeeld in de herbestemming van het cultureel erfgoed in het gebied. Tijdens de interviews ook kwam naar voren dat men beweging in het gebied ervaart op het vlak van herbestemming: diverse leegstaande landgoederen kregen een nieuwe exploitatie. Hierbij werd aangegeven dat het Buitengoed vooral diende als katalysator: dankzij het Buitengoed kwamen projecten in een stroomversnelling. Daarnaast had het Buitengoed een netwerk aan partijen en andere belanghebbenden opgebouwd, waardoor men makkelijker en sneller met elkaar in contact kwam. Hierin had het Buitengoed als het ware een makelaarsrol door leegstaande monumentale panden te koppelen aan geïnteresseerde partijen voor herbestemming en een nieuwe exploitatie. Echter, door een gebrek aan capaciteit binnen de Buitengoedorganisatie is de makelaarsfunctie van het Buitengoed op de achtergrond geraakt. Zo is het Buitengoed een tijd actief geweest bij het Overlegtafel Vraag en Aanbod (OVA) van de gemeente Maastricht, maar heeft hier uiteindelijk mee moeten stoppen. De makelaarsrol is echter wel een rol die in de toekomst zeker opgepakt zou kunnen worden. Het is in het belang van de overheden dat leegstaande panden zo snel mogelijk een herbestemming krijgen. Immers, hoe langer erfgoed leegstaat, hoe meer dit in verval raakt en hoe hoger de investeringen worden.

Dankzij het Buitengoed is het onderwerp 'leegstand' goed op de agenda gekomen bij de partners. Iedere partner heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid opgepakt. De focus is verschoven van 'leegstand is een probleem van de overheid', zoals dit vroeger gezien werd, naar 'we hebben een maatschappelijk doel met elkaar, dus het is een gedeelde verantwoordelijkheid'.

'De maatschappelijke opgave hebben we allemaal, maar we hebben een gedeelde verantwoordelijkheid om die maatschappelijke opgave te realiseren.'

Herbestemming kent een lange weg. Het zijn vaak lastige objecten om in een nieuwe exploitatie onder te brengen, doordat het veel geld kost en men te maken krijgt met zaken als wet- en regelgeving en ruimtelijke ordening. Voor traditionele ontwikkelaars zijn landgoederen vaak minder interessant doordat de investering te weinig oplevert. Voor de exploitatie van de landgoederen zijn dus mensen nodig die anders in de ontwikkelingswereld staan: iemand die denkt in kansen en geraakt wordt door de authenticiteit van het erfgoed. De uitdaging blijft om de juiste mensen en ondernemingen te vinden voor de exploitatie van de leegstaande landgoederen. Hier zou het Buitengoed nog van groot belang kunnen zijn voor de makelaarsfunctie die het kan vervullen.

De resultaten van de evaluatie tonen aan dat het Buitengoed er toe heeft geleid dat de leegstand van monumentale panden in het gebied bespreekbaar werd gemaakt en dat getracht is zoveel mogelijk leegstaand erfgoed op een snellere manier een nieuwe bestemming te geven. De aanpak is succesvol gebleken, maar er is nog wel veel leegstand, dus moet er verder worden gegaan op de ingeslagen weg. De makelaarsrol is hierbij belangrijk, gezien deze verbindende rol zorgt voor reuring in het gebied. Voor de toekomst is het allereerst dus belangrijk dat de objecten, die nu nog naar de uitvoering toe gaan, ook daadwerkelijk ingevuld worden (zoals Villa Kanjel, Grande Suisse, Weerterhof, Kasteel Oost, Rothermolen en De Leeuw). Daarnaast is het ook van belang dat de herbestemming van overige leegstaande monumenten proactief wordt opgepakt.

4.2.2 Hoe is het gebied fysiek veranderd?

Groen & Landschap

Het ontwikkelen en duurzaam beheer van het groen en landschap binnen het Buitengoed waren de pijlers binnen dit thema. Op korte termijn werd ingezet op het organiseren van Boomfeestdagen en plantevenementen, waarbij op diverse plekken in het gebied groenelementen werden aangeplant in samenwerking met scholieren, vrijwilligers en speciale doelgroepen. Op lange termijn lag de focus op speciale doelsoorten en verdere verduurzaming van het beheer (rekening houdend met Nationaal Landschap en passend bij Europese beleidskaders). Het aanhaken op beleidskaders en subsidieregelingen en het creëren van koppelkansen met andere initiatieven stonden hierbij centraal.

De evaluatie laat zien dat 12 gerealiseerde projecten raakvlakken hadden met het thema 'groen & landschap'. Hierbij kan gedacht worden aan projecten als het Proosdijpark en de Mergelsteilwanden. Tevens zijn Boomfeestdagen georganiseerd en is aangehaakt op initiatieven omtrent het thema 'Groen & Landschap'. Verder staan nog 21 projecten op de planning om gerealiseerd te worden, waaronder het Geulpark, WIJLand en de Xonar terreinen.

Uit de interviews komt naar voren dat het gebied nog als te diffuus wordt ervaren: het is een lappendeken aan eigendommen en stukken natuur. De ambitie was om meer eenheid in het gebied te creëren, maar men mist alsnog de binding; het gebied wordt niet ervaren als één geheel. Er werd wel ervaren dat initiatieven worden gedaan om de versnippering tegen te gaan. Zo bestaat het voornemen bijvoorbeeld om 11 hectare aan nieuw natuurterrein bij Mariënwaard te creëren en dit te zijner tijd over te dragen aan het Limburgs Landschap. Dit wordt mogelijk door de realisatie van de natuurcompensatie A2 en door sanering van voormalig Manege Derks en omvorming van het terrein naar natuur. Ook vinden op dit moment met het provinciaal grondbedrijf onderhandelingen plaats in het kader van PIO (Platteland In Ontwikkeling) met betrekking tot Weerterhof over de aankoop en ruiling van gronden. Maar vaak kwam naar voren dat de initiatieven die zijn of worden uitgevoerd, meestal klein van schaal waren.

Daarnaast werd wel als kracht van het Buitengoed genoemd dat het Buitengoed zich niet alleen richt op het verbeteren van de natuur, maar hier ook gelijk een praktische, meer uitvoeringsgerichte kant aan toevoegde (bijvoorbeeld een voedselbos of waterrecreatie).

'Jullie maken je er sterk voor dat je natuur ontwikkelt, maar dan wel met economische functies erbij. Dat is een goede mix. Natuur ontwikkelen, maar niet met een hek eromheen, maar ook dat mensen er van kunnen genieten.'

De acties die door het Buitengoed zijn uitgevoerd, blijken dus voornamelijk van kleinschaligere aard te zijn, waardoor deze niet tot ontsnippering en meer fysieke samenhang van het gehele gebied hebben geleid. Inmiddels is de focus op de natuur- en waterinfrastructuur neergelegd bij de Provincie bij het PIO project 'Beneden-Geuldal'. Hierbij is het van belang dat het Buitengoed blijft afstemmen met het PIO om de ontsnippering in het gebied op een meer vlaktegewijze en grootschaligere wijze tegen te gaan en er ingezet wordt op zaken als de groene verbindingen. Daarnaast is het belangrijk om koppelingen te maken tussen projecten in het Buitengoed en het PIO project 'Beneden-Geuldal' en andere projecten als Rivierpark Maasvallei.

Toegankelijkheid & ontsluiting

Op het vlak van 'routing' kan de Verbindings-as als hoofdader van het gebied gaan fungeren. Het streven was om het gebied meer toegankelijk te maken door de Verbindings-as te combineren met het Routen netwerk (een verfijning van de Verbindings-as). Door themaroutes samen met ondernemers te ontwikkelen en transferia op te zetten, kan de toegankelijkheid en ontsluiting in het gebied verbeteren. Daarnaast vergroot het Buitengoed de herkenbaarheid door allerlei accessoires in de huisstijl in het gebied te plaatsen, zoals borden en bankjes.

In totaal zijn 14 projecten gerealiseerd, die deels of geheel gerelateerd zijn aan het thema 'toegankelijkheid & ontsluiting'. Zo is gewerkt aan de Groene Gastvrije Gordel en het Geusselpark, en zijn de Mergelsteilwanden veiliger en toegankelijker geworden. Ook wordt nog gewerkt aan projecten als het Routen netwerk, de Via Belgica en de Verbindings-as. Op dit moment staan nog 26 projecten in het kader van 'toegankelijkheid & ontsluiting' op de planning. Dit laat zien dat er hard gewerkt wordt om het gebied beter toegankelijk te maken.

De interviews tonen ook dat er dankzij het Buitengoed een betere toegankelijkheid en ontsluiting is ontstaan in het gebied. Door het Buitengoed zijn gemeentegrensoverschrijdende projecten als de Verbindings-as tot stand gebracht en zijn projecten in een stroomversnelling gekomen. Er ontstaat draagvlak voor grotere projecten als de Verbindings-as, omdat er een visie achter ligt en de projecten gefaseerd kunnen worden uitgevoerd. Naast de Verbindings-as zijn wij ook bezig geweest met het ontwikkelen van het Routen netwerk en het creëren van wandel- en fietspaden in het gebied. Er wordt ervaren dat het gebied dichterbij de mens komt door de verbindingen die er ontstaan. Er begint meer structuur in het gebied te komen. De verbindingen in het gebied beginnen handen en voeten te krijgen: er wordt opgemerkt dat er flink wordt gewerkt aan de wandel- en fietsroutes. Qua infrastructuur zijn door het Buitengoed dus flinke vorderingen gemaakt.

Naast de toegankelijkheid van het gebied zelf kwam ook naar voren dat de landgoederen in het gebied meer toegankelijk zijn geworden. Zo werd opgemerkt dat ook de gesloten landgoederen meer betrokken raakten bij het Buitengoed en door middel van wederzijdse afspraken werd gestimuleerd dat de landgoederen meer opengesteld werden voor het publiek.

Wat wel als een kritische kanttekening ervaren werd, was dat er per gemeente en de Provincie verschillende prioriteiten aan de Verbindings-as werden gekoppeld. Het risico hierbij is dat door een gefaseerde aanpak van de weg de samenhang en de herkenbaarheid verloren gaat. Het is daarom belangrijk dat dit proces proactief bewaakt wordt over de jaren heen, zodat de ambitie van de Verbindings-as, als kapstok in het gebied, niet verloren gaat.

Daarnaast ligt op het vlak van 'beleving' nog wel een uitdaging. Men mist het 'Buitengoed gevoel' wanneer ze zich in het gebied bevinden. Door de afwezigheid van herkenbare Buitengoed elementen als verkeersaanduidingen, bordjes en bankjes in het gebied wordt het gebied niet als één geheel ervaren.

'De infrastructuur ligt er, de hardware, maar de software ontbreekt nog.
Datgene om het beleefbaarder te maken.'

Er is dus meer behoefte aan herkenbaarheid in het gebied: dat mer ook daadwerkelijk herkent en ervaart dat zij zich in het Buitengoed bevinden. Naast bebording kwam ook het thema 'routes' voorbij. Zo werden ideeën als het ontwikkelen van een wandelknooppuntennetwerk, het plaatsen van transferia en het creëren van diverse fiets- en wandelroutes genoemd.

Uit het onderzoek komt dus naar voren dat het Buitengoed de afgelopen jaren flink gefocust heeft op het ontwikkelen van de fysieke infrastructuur in het gebied (de 'hardware') en minder op de beleving van het gebied (de 'software'). Voor de toekomst is het belangrijk dat het Buitengoed allereerst de fysieke infrastructuur afrondt, maar daarbij ook de beleefbaarheid van deze infrastructuur verrijkt met initiatieven als wandelknooppuntennetwerken, routes en transferia, om mensen in het gebied ook meer te laten ervaren dat ze zich in het Buitengoed bevinden. De Verbindings-as zou, als een herkenbare, uniforme weg met een unieke uitstraling, hier al een grote bijdrage aan kunnen leveren. Dit is echter alleen mogelijk met meer eenheid in afstemming en fasering.

4.2.3 Hoe is het gebied op de kaart gezet?

Naast de vier thema's wordt het positioneren en het herkenbaar maken van het Buitengoed als een bijzonder gebied en 'merk' als een belangrijke randvoorwaarde beschouwd. Aan de hand van het sub thema 'communicatie & herkenbaarheid' heeft het Buitengoed de herkenbaarheid van het gebied willen vergroten. Via allerlei promotiekanalen zoals Facebook, de eigen website (www.buitengoedgeulmaas.nl) en websites van de deelnemende overheden, online nieuwsbrieven, flyers en een fietsroute is getracht het Buitengoed op de kaart te zetten. Ook zijn diverse evenementen georganiseerd zoals de Boomfeestdag en de Kunstroute, of is aangehaakt bij alreeds bestaande initiatieven als het Preuefestival, de Kastelendag, Open Monumentendag, Zweit Veur Leid en de opening van de Wielerbaar A2. Er zijn filmpjes en foto's gemaakt omtrent evenementen en actuele onderwerpen rond het Buitengoed. Daarnaast is ook gebruik gemaakt van Blick, de eigen Buitengoedse 'foodtruck' ter promotie van het Buitengoed, bij onder andere de opening van de Groene Loper en de A2-tunnel in Maastricht.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat men waardering uitsprak over het feit dat energie werd gestoken in het promoten en vermarkten van het gebied. De meningen omtrent de huisstijl van het Buitengoed waren verdeeld, maar er kwam wel duidelijk naar voren dat men het belangrijk vond dat het Buitengoed op de kaart werd gezet. De turquoise huisstijl en het logo met de sleutel zijn zeker opgevallen.

'Dankzij de huisstijl en de branding wordt er nu moeite gedaan om het gebied als eenheid op de kaart te zetten.'

Wel werd opgemerkt dat het Buitengoed nog vooral alleen bekend was bij meer gerelateerde partijen en minder bij de toeristen en inwoners van het gebied. Ook werd aangegeven dat branding iets van de lange adem is en dat dit vooral gecontinueerd moet worden. Als de infrastructuur (routes ten behoeve van de toegankelijkheid en ontsluiting) eenmaal klaar is in het gebied en men aan de hand van routes en borden het gebied kan verkennen, dan zal het Buitengoed waarschijnlijk ook meer gaan leven bij de toeristen en inwoners. Zoals eerder aangegeven werd in de vorige paragraaf, ervaart men niet het gevoel in het Buitengoed te zijn bij een bezoek aan het gebied. Het Buitengoed moet dus nog meer tastbaar en zichtbaar worden.

Het Buitengoed meer tastbaar maken, is al deels gebeurd door het uitdelen van gadgets (als fietstassen, fietskaarten, waterflesjes en sjaals) met het Buitengoed logo bij evenementen als promotiestrategie. Ook hier waren de meningen over verdeeld. Zo bleken gadgets enerzijds vooral een kortstondig effect te hebben, maar was anderzijds wel geïnvesteerd in duurdere gadgets om zo een onderscheidend vermogen te hebben.

Ook werd door sommigen aangegeven dat het Buitengoed bescheiden is in haar optreden. Zo werd gemeld dat het Buitengoed al veel gerealiseerd heeft, maar dat buitenstaanders dit vaak minder mee krijgen, omdat dit buiten hun gezichtsveld gebeurt.

'Het is een achter de schermen organisatie, die inhoudelijk best wel wat dingen aan het doen is, maar die twijfelt of ze zichzelf moeten profileren.'

Concluderend kan worden gezegd dat Buitengoed Geul & Maas goed begonnen is met het gebied op de kaart te zetten. Dankzij evenementen, allerlei promotiekanalen en middelen is veel energie gestoken in het vermarkten van het gebied en heeft het al enige bekendheid verworven. Voor de toekomst is het van belang dat de focus meer verschuift van het realiseren van de 'hardware' (infrastructuur) naar het creëren van de 'software' (beleving). Branding is iets van de lange adem en het zal dus nog meer tijd en energie kosten om het gebied bekend te maken bij de eigen inwoners, de gebruikers, en bij toeristen. Dit is zowel een opgave voor de organisatie, als voor de stakeholders (waaronder met name de ondernemers en eigenaren) in het gebied zelf.

4.2.4 Hoe is de samenwerking in het gebied ervaren?

Burgerparticipatie

Het thema participatie draaide vooral rondom het stimuleren van de betrokkenheid van scholen, speciale doelgroepen en vrijwilligersorganisaties. De resultaten tonen aan dat 3 gerealiseerde projecten deels of geheel gerelateerd waren aan het thema 'participatie' en dat bij 6 projecten nog gewerkt wordt aan onder andere dit thema. Projecten als het Zomerprogramma bij Villa Kanjel en de Groene Gastvrije Gordel zijn inmiddels afgerond, maar er staat ook nog een aantal andere projecten als WIJLand op de planning, waarbij participatie een rol speelt. Daarnaast zijn en worden nog steeds ook Boomfeestdagen georganiseerd, waarbij samen met burgers nieuwe bomen werden aangeplant.

Uit de interviews kwam ook naar voren dat vanuit het Buitengoed al een paar keer Boomfeestdagen georganiseerd waren. Echter, naast deze Boomfeestdagen is het thema 'participatie' nog niet goed uit de verf gekomen. Er zijn nog niet veel projecten waarbij participatie een rol speelt. Daarnaast blijkt dat bij evenementen als de Boomfeestdagen vaak dezelfde mensen op af komen: het is vooral een in-crowd iets, waar organisaties als het CNME en IVN bij betrokken zijn. Hierbij werd het begrip 'burgerparticipatie' tijdens de interviews ook meerdere malen in twijfel getrokken. Want waarom hadden we het stimuleren van burgerparticipatie als doel gesteld? En wat wilden we hier precies mee bereiken? De geïnterviewden gaven terug dat het voor de toekomst belangrijk is dat eerst goed moet worden uitgedacht waarom burgerparticipatie nodig is en hoe hier samen met de burgers en de ondernemers in het gebied richting aan gegeven kan worden.

Het thema 'participatie' heeft uiting gevonden in een select aantal projecten. Voor de toekomst zou hier nog meer de focus op gelegd kunnen worden. Hierbij is het echter wel belangrijk om goed voor ogen te hebben wat men precies wil bereiken met burgerparticipatie en hoe een diversiteit in vrijwilligers georganiseerd kan worden.

Interne samenwerking

Tijdens de interviews is ook onderzocht hoe de samenwerking in het gebied verlopen en ervaren is. Zo heeft het overkoepelende Buitengoed er voor gezorgd dat de vier overheden bij elkaar gebracht zijn en dat verbindingen ontstaan zijn. Er werd door alle vier de overheden gemeld dat de samenwerking tussen de overheden onderling intensiever was geworden, doordat werd gewerkt aan concrete opdrachten die weinig tot geen politieke gevoeligheid kenden.

'In het bestuurlijk overleg merkte je dat de bestuurders dezelfde taal spraken.'

Zowel bestuurlijk als ambtelijk weet men elkaar beter te vinden. Wel kwam in de interviews naar voren dat het Buitengoed bij de ambtelijke ondersteuning nog te weinig leefde. Ambtenaren moesten meerdere malen en bij herhaling herinnerd worden aan het feit dat ze zich geïnteresseerd hadden aan het Buitengoed en dat afspraken waren gemaakt waar ze zich aan moesten houden. Verinnerlijking van de visie van het Buitengoed en vanuit die visie naar de projecten kijken, had men niet altijd voor ogen, waardoor de samenhang en prioritering soms uit het oog verloren is. Met en voor elkaar functioneren in het belang van het Buitengoed was nog geen vanzelfsprekendheid geworden. Daarnaast werd de afstemming tussen gemeenten en/of Provincie af en toe nog gemist, waardoor men langs elkaar ging werken en het veel tijd kostte om dingen te realiseren. De schaalgroottes van de gemeenten speelden hierbij ook een rol, waardoor de lijnen niet altijd even kort waren.

Ook kwam uit de interviews naar voren dat het Buitengoed nog te veel door de overheden wordt geïnitieerd en gedomineerd. Daarentegen leeft het Buitengoed nog te weinig bij de ondernemers in het gebied, onder andere bij de landgoedeigenaren. Ondanks dat de voormalige Landgoederenzone voornamelijk draait om de landgoedeigenaren, dragen zij het Buitengoed nauwelijks uit. Er was maar een select aantal landgoedeigenaren die wel actief het gebied promootten en lieten zien dat zij trots waren om bij Buitengoed Geul & Maas aangesloten te zijn.

'Landgoedeigenaren (ondernemers) zijn vaak terecht heel druk met zichzelf en hun eigen organisatie bezig en ze zijn nauwelijks bezig met hoe zij zichzelf in dat hele grote gebied kunnen positioneren. Ze zijn met de dagelijkse dingen bezig.'

De ondernemers, waaronder de landgoedeigenaren, hebben zelf tijdens de interviews wel aangegeven meer betrokken te willen worden bij het Buitengoed. Zij gaven aan dat het Buitengoed nu nog vooral iets vanuit de overheid was, maar dat zij wel de meerwaarde zagen om samen te komen en samen te werken aan gemeenschappelijke doelen.

Voor de toekomst is het dus belangrijk om te zorgen dat het Buitengoed meer draagvlak ontwikkelt, zowel op ambtelijk niveau, als op het niveau van de ondernemers in het gebied. Op deze wijze kan het Buitengoed iets van iedereen worden.

4.3 Wat was de meerwaarde van Buitengoed Geul & Maas?

Gemeentegrensoverschrijdend: intensievere samenwerking

Door het Buitengoed is de samenwerking tussen de gemeenten onderling en met de Provincie intensiever geworden, iets wat alle drie de gemeentes erkenden. Dankzij het Buitengoed zijn de verhoudingen in het gebied veranderd: de contacten zijn beter geworden.

'Je leert elkaar alleen maar kennen als je samenwerkt, als je samen dingen doet.
En dat zou veel meer een gewoonte moeten worden.'

Zo werd aangegeven dat door de intensievere samenwerking de lijnen tussen de gemeenten korter waren geworden. Men weet elkaar makkelijker te vinden en deelt een bepaalde gezamenlijkheid. Ook op bestuurlijk vlak werd opgemerkt dat de samenwerking met de vier partners goed aan het verlopen was. De samenwerking tussen de gemeenten bestond al, maar doordat men nu met iets heel concreets bezig was, werd de samenwerking sterker.

'Het zijn wel de leuke dingen, je bent met iets creatiefs bezig. Het is niet zodanig politiek gevoelig dat je daar op je tenen moet lopen om dingen voor elkaar te boksen.'

De Landgoederenzone was eertijds meer aan Maastricht alleen gebonden, maar het Buitengoed is groter en overstijgt de drie gemeenten. Concurrentie werd bespreekbaar gemaakt: men wist van elkaar waar iedereen mee bezig was. Door samen krachten en middelen te bundelen, kunnen uitdagingen als versnippering en leegstand makkelijker aangepakt worden. Leegstand is bijvoorbeeld een onderwerp waar veel gemeenten in Limburg mee in aanraking komen. Leegstand leidt tot kwaliteitsverlies en verpaupering. Echter, het tegengaan van leegstand van monumentale panden kost gemeenten veel geld en energie: door het samen aan te pakken en dankzij het Buitengoed als makelaar wordt deze uitdaging aangepakt en worden er zichtbare resultaten geboekt.

Het Buitengoed stimuleert de samenwerking tussen de gemeenten onderling, maar ook zeker de samenwerking tussen de gemeenten enerzijds en de Provincie anderzijds. Iedereen werd en wordt als gelijke gezien. Deze unieke samenwerking kan ook als voorbeeld dienen voor andere gemeenten. Want hoe krijg je immers onderlinge samenwerking georganiseerd? De verbindende rol van het Buitengoed is hierbij erg belangrijk en kan zeker als voorbeeld dienen.

Uniek voorbeeld van samenwerking in Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Samenwerken op gemeentegrensoverschrijdend niveau: binnen Buitengoed Geul & Maas is dit inmiddels heel gewoon geworden voor de deelnemende overheden. Door vanuit een gezamenlijke visie en programma vanuit de kwaliteiten van het Buitengoed en het Nationaal Landschap samen krachten en middelen te bundelen, kunnen uitdagingen als versnippering, het maken van doorgaande routes en leegstand makkelijker en ambitieuzer aangepakt worden. Het als overheden vanuit een gezamenlijke gebiedsvisie en programma werken aan concrete en vaak creatieve uitvoeringsprojecten, heeft de regionale samenwerking en het draagvlak versterkt en ook gestimuleerd om over de eigen grenzen heen te kijken. Het Buitengoed vormt zo een uniek voorbeeld van hoe samenwerking tussen overheden daadwerkelijk kan leiden tot een werkbare en resultaatgerichte vorm voor de realisering van integrale doelen in algemene zin en van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg in het bijzonder (zie Hoofdstuk 8 voor een overzichtskaart van het Buitengoed gelegen in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg).

Stroomversnelling en draagvlak

Dankzij het Buitengoed raken projecten in een stroomversnelling. Doordat krachten en middelen gebundeld werden, kon er voor behoorlijk wat spin-off gezorgd worden. Daarnaast ontstond er voor projecten als de Verbindings-as, dankzij het Buitengoed, een draagvlak en meer slagkracht om de projecten te kunnen realiseren. Een ambitie als de Verbindings-as is alleen maar mogelijk als alle neuzen dezelfde kant opstaan en iedereen er voor wil gaan. Zonder onderlinge samenwerking en afstemming zouden zulke grote gemeentegrensoverschrijdende projecten niet gerealiseerd kunnen worden. Doordat er een vastgestelde visie aan ten grondslag ligt, worden een bepaalde waarde en extra belang en prioriteit aan de projecten gehecht.

Loketfunctie/netwerkfunctie

Daarnaast heeft het Buitengoed ook een verbindende rol: in de afgelopen jaren is een groot netwerk opgebouwd, waardoor partijen nu makkelijker via het Buitengoed gekoppeld kunnen worden. Mensen met plannen en ideeën worden niet meer van het kastje naar de muur gestuurd, maar weten waar ze terecht kunnen.

'Cruciaal is de loketfunctie die de partijen met elkaar geformeerd hebben. Vier overheden die samenwerken, één loket, dat is natuurlijk super. Je weet gewoon waar je terecht kunt als je een idee of vraag hebt.'

Dankzij de branding begint het Buitengoed een bekend loket te worden, waar men terecht kan en kan profiteren van het alreeds bestaande netwerk. Ook was het makkelijk dat vanuit het Buitengoed één aanspreekpunt gevormd was, die je kon aanspreken voor meerdere overheden. Daarbij bracht het partijen bij elkaar: men kwam met elkaar in contact en leerde elkaar kennen. Maar een loket van ondernemers door ondernemers werd nog gemist.

Programmatistische sturing

Als groot voordeel van het Buitengoed werd de programmatistische aanpak genoemd. Door niet meer een verzameling aan projecten te creëren, maar doelbewust samen met de overheden de horizon te bepalen, is de focus meer komen te liggen op een samenhangende verbinding en op het inzetten op maatschappelijke doelen. De koers van het gebied en de rolverdeling daarbinnen is duidelijker geworden. De kracht hierbij was ook dat een richting op hoofdlijnen bepaald werd, zonder deze tot in de details uit te werken. Door de programmasturing vanuit het Buitengoed bepaalde men samen de stip op de horizon, zonder dat deze tot in de details werd uitgewerkt. Hierdoor werd het geen verzameling van projecten, maar was er wel sprake van 'rode draden' en meer onderlinge samenhang. Er werd richting gegeven aan de ontwikkelingen in het gebied, maar tegelijkertijd bleef men wel flexibel en was er ook ruimte voor creativiteit.

'Toen is de doelstelling van het gebied meer naar voren gekomen in plaats van hoe kunnen we de pot verdelen. Natuurlijk kijk je ook naar je eigen gemeente, maar ik vind veel meer dat er een gezamenlijkheid is ontstaan.'

Door deze aanpak kon intergemeentelijk worden gestuurd op het behalen van de opgestelde doelen. Daarnaast lag de focus niet alleen op het realiseren van projecten, maar ook op het bespreekbaar maken van de ontwikkelingen die er speelden.

Gezamenlijk belang

De gemeenten gaven aan dat ze er alle drie belang bij hadden om samen te werken en de potentie van het gebied meer in de etalage te zetten. Hierbij lag de focus op het gezamenlijke belang, zonder dat de partijen hun eigen belang uit het oog verloren.

'We hebben vanuit het Buitengoed toch allemaal een gemeenschappelijk belang om die pareltjes die er zijn in de exploitatie te kunnen brengen. Laten wegroten is geen optie.'

4.4 Conclusies en aanbevelingen

Het resultaat dat nu bereikt is, was waarschijnlijk niet gelukt als de overheden als 'losse eilandjes' hadden geopereerd. Uiteindelijk zijn 19 projecten gerealiseerd en staan 34 projecten op de planning om gerealiseerd te worden. De focus ligt niet alleen op het aantal gerealiseerde projecten, maar vooral ook op de maatschappelijke meerwaarde hiervan. Zo hebben leegstaande landgoederen een nieuwe herbestemming gevonden, is het gebied toegankelijker geworden en is gewerkt aan en aangehaakt op initiatieven rondom het stimuleren van participatie en het ontsnipperen van het landschap. Daarnaast is de samenwerking tussen de overheden intensiever geworden, is draagvlak ontstaan voor projecten en zijn deze in een stroomversnelling geraakt, heeft het Buitengoed een netwerk gecreëerd en is een constructie ontstaan waarbij er sturing kan worden aan de ontwikkeling van het gebied.

Tot nu toe heeft de focus van het Buitengoed vooral gelegen op het realiseren van de 'hardware' en minder op de 'software'. In de toekomst is het belangrijk om verder te gaan met het realiseren van de 'hardware' in samenwerking met de ondernemers. Hierbij wordt aangeraden om de makelaarsrol van het Buitengoed vooral te gebruiken in het kader van herbestemming. Ook is het van belang dat men blijft afstemmen met projecten als PIO en Rivierpark Maasvallei om zo op grootschaligere wijze de ontsnippering van het gebied aan te kunnen pakken. Ook door aan te sluiten op bijvoorbeeld de coalitieprogramma's van de overheden kunnen er kansen en ideeën ontstaan. Het is van belang om de ondernemers te betrekken om samen deze beoogde ambities en ontwikkelingen in het gebied verder vorm te geven en een bijdrage te leveren aan de beoogde maatschappelijke meerwaarde. Daarnaast wordt aanbevolen om de ondernemers te stimuleren en faciliteren in het creëren van de Buitengoed beleving (marketing) en het versterken van elkaars verdienmodel.

PROOSDIJPARK (MEERSSEN)

5 Toekomstbeeld: Buitengoed 2022

Uit de evaluatie komt naar voren dat het Buitengoed voor verschillende aspecten een grote meerwaarde heeft gehad. Zo is de samenwerking tussen de overheden intensiever geworden en zijn de lijnen korter geworden. Daarbij is het Buitengoed een verbindende factor geweest, doordat een netwerk/loketfunctie gecreëerd is. Door de programmatische aanpak is structuur ontstaan in de verzameling van projecten en is de koers van het gebied en de rolverdeling daarbinnen duidelijker geworden. Projecten zijn in een stroomversnelling geraakt en vonden draagvlak voor de realisatie. Tenslotte is ook gebouwd aan het 'Buitengoed' merk, wat het Buitengoed als één geheel – herkenbaar en als regionale 'bekendheid' - op de kaart wil zetten. Door de stakeholders is de unanieme wens geuit om het samenwerkingsverband te continueren om meer samenhang in het gebied te creëren en het Buitengoed nog sterker op de kaart te kunnen zetten.

De evaluatie toont daarnaast eveneens aan dat de ondernemers en eigenaren in het gebied zich nog onvoldoende betrokken voelen bij het samenwerkingsverband. Het is dan ook van belang om in de toekomst onze focus meer op deze doelgroep te gaan richten. Samen met een aantal ondernemers is al nagedacht over het vervolg van het Buitengoed en hoe zij een versterkte en meer herkenbare positie kunnen krijgen. Hierbij werd de suggestie gedaan om naast de Buitengoed organisatie een samenwerkingsvorm op te richten van en voor de ondernemers in het gebied. Op deze wijze kunnen we de ondernemers samenbrengen, hebben ze een platform, raken ze meer betrokken bij het Buitengoed en dragen ze het gebied ook meer actief naar buiten. De wens is om het Buitengoed gebied uiteindelijk meer van de ondernemers in het gebied te laten worden, waarbij zij zelf de kar in toenemende mate gaan trekken en de overheid langzaam een terugtrekkende rol aanneemt.

De afgelopen tijd lag de focus vooral op het realiseren van de 'hardware': het versterken van de fysieke omgeving en het gebied beter ontsluiten en toegankelijk maken. Dit is geïmplementeerd door bijvoorbeeld de aanleg van het Routenetwerk en de aankoop en herontwikkeling van leegstaande/leegkomende monumenten en terreinen zoals De Leeuw, Villa Kanjel, Kasteel Oost, Weerterhof, Rothermolen en de Xonar terreinen. Hierbij is veel geïnvesteerd door de overheden. Nu deze 'hardware projecten' deels gerealiseerd zijn en deels gerealiseerd worden, zal de focus meer en meer verschuiven naar het betrekken van de ondernemers en het verwezenlijken van de 'software': het versterken van de herkenbaarheid en de beleving van het Buitengoed Geul & Maas. Deze aanpak willen we realiseren aan de hand van de volgende sub-doelen, welke mede uit de evaluatie naar voren komen en in het programmaplan uitgewerkt moeten worden:

1. Lopende projecten continueren (o.a. Verbindings-as, Routenetwerk)
2. Het proactief voortzetten van de makelaarsrol en de herbestemming van leegstaande monumenten en beeldbepalende objecten
3. Schaalvergroting op het vlak van groene verbindingen & natuurontwikkeling (PIO, Boomfeestdagen)
4. Slim aansluiten op de coalitieprogramma's van de verschillende overheden
5. Effectiviteit en reikwijdte van BGM vergroten door het maken van koppelingen met andere projecten als Rivierpark Maasvallei
6. Samenwerking tussen ondernemers/landgoedeigenaren organiseren en intensiveren
7. Meer strategische en doelgerichte communicatie & promotie door met name de samenwerkende ondernemers
8. Versterken van de economische verdien- en business modelleren van de ondernemers in het BGM door projecten op te starten die gericht zijn op samenwerking

Hieruit blijkt dat een vervolg van de huidige Buitengoed organisatie voor de hand ligt en nodig lijkt. Op dit moment wordt al nagedacht over 'Buitengoed 2.0'. Dit is de 'working title' van een plan dat we in 2017 vorm willen geven. Dit plan reikt van 2018 tot en met 2022 en heeft als ambitie om binnen het Buitengoed de lopende projecten (als routestructuren en bebording) af te ronden en de fysieke omgeving verder vorm te geven door nieuwe fysieke projecten die meer en meer gefinancierd moeten worden door ondernemers en de overheid. Daarnaast zou de huidige organisatie de focus meer en meer moeten verschuiven naar de facilitering van het oprichten van een BGM organisatie van ondernemers en landgoedeigenaren. Deze nieuwe organisatie (doorstart) zou zich moeten richten op het versterken van de herkenbaarheid en beleving van het BGM, door samen te werken met elkaar en de overheid (facilitering) op het gebied van communicatie & promotie op het bundelen van gezamenlijke belangen en het versterken van elkaars business modellen en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen.

Om het plan 'Buitengoed 2.0' handen en voeten te kunnen geven en de wensen en ideeën van de ondernemers en landgoedeigenaren in het gebied mee te kunnen nemen, is besloten om een eerste gezamenlijke, verkennende brainstormsessie te organiseren. Tijdens deze sessie worden de ondernemers uitgedaagd samen na te denken over de toekomst van het Buitengoed. Wat is hun gemeenschappelijk belang? Hoe denken zij zelf deze vorm te geven? En wat is hun eigen rol hierin? En niet onbelangrijk welke financiële middelen zijn zij bereid hiervoor in te zetten? Op deze manier heb je als overheids gelieerde Buitengoed organisatie het vermogen om te zien wat er speelt en daarop te kunnen reageren. Door de ondernemers al in een vroeg stadium te betrekken en samen na te denken over de toekomstplannen, is het de bedoeling bij de ondernemers het enthousiasme en de daadkracht op te wekken om samen aan de slag te gaan en het vanaf de start ook al iets van henzelf te laten worden. De huidige Buitengoed organisatie kan hen hierbij faciliteren. Om hier steun voor te vinden, zal de focus van de eerste brainstormsessie dan ook voornamelijk liggen op het vinden van de gemeenschappelijke noemer die de diverse ondernemers in het gebied bindt. Vervolgens zou later aan de hand van bijvoorbeeld verdiepende sessies meer inhoudelijk kunnen worden ingegaan op zaken als hoe de samenwerking precies gerealiseerd gaat worden en wie de samenwerking uiteindelijk gaat trekken.

In de stuurgroep van 1 februari 2017 is het evaluatierapport gesondeerd besproken en door de deelnemende partijen goedgekeurd. De richting voor het Buitengoed is bepaald: tot en met 2022 zal worden gewerkt om de 'hardware' tot uitvoering te brengen en tegelijkertijd nog meer aandacht aan de 'software' te geven, zodat je de hardware ook begrijpt, leert lezen en de verbinding ertussen begrijpt. Hierbij zal de focus liggen op het betrekken van de ondernemers in het gebied, zodat het een Buitengoed van ons samen zal worden. De aankomende tijd zal er binnen het Buitengoed worden gewerkt aan de volgende zaken:

- Opstellen van een programmaplan en projectenportfolio
- Stakeholdersanalyse en het opstellen van een communicatieplan
- Organiseren van een brainstormsessie met ondernemers
- Organiseren van een bustour: presentatie van de evaluatie aan raadsleden en statenleden
- Voorjaarsnota/kadernota en begroting 2018

Hierbij is het belangrijk en biedt het nieuwe kansen om aansluiting en koppelingen te zoeken met andere projecten en programma's binnen het Nationaal Landschap Zuid-Limburg om zo te kunnen inspireren en samen aan een sterk en onderscheidend Zuid-Limburg te kunnen werken.

KASTEEL OOST (VALKENBURG A/D GEUL)

B

6 Bijlagen

6.1 Overzicht van geïnterviewden

Gesproken met	Werkzaam bij
Diandra Hupkens	Provincie Limburg
Martin Eurlings	Gem. Valkenburg aan de Geul
Frans Van de Kragt	IVN Meerssen
Henk Willems	Hartelstein
Gerdo van Grootheest	Gem. Maastricht
Guido Houben	Gem. Meerssen
Ronny Bessems	Kasteel Borgharen
Bart Heffels & Jaap Zomerplaat	Gem. Meerssen
Koos Jans, Odette Creusen & Marieke Kluiters	Gem. Maastricht
Eric Geurts	Provincie Limburg
Nicole Schurgers & Herman Wehkamp	VVV Zuid-Limburg & Routepunt
Wim Habets	Rothermolen
Hans Tulleners, Frans Hornesch & Raoul Pinxt	Provincie Limburg
Jos Kester	Ontmoet Anna
Huib Winten & Paul Hanraets	Rijkswaterstaat
Ankie Bijstra	Gem. Meerssen
Camille Oostwegel (Chateau St. Gerlach), Marco van der Wal (Station Houthem/St.Gerlach) & Raymond Lodewick (Buurtschap Houthem)	Chateau St. Gerlach, Station Houthem/St. Gerlach, Buurtschap Houthem
Jos Truljen & Johan Arts	Bosgroep
Maurice Mommers & Bart Mennens	Gem. Valkenburg aan de Geul
Mirella Wolfs-Partouns	Buitengoed/Provincie Limburg
Astrid Ceulemans (gem. Valkenburg aan de Geul), Myriam (gem. Meerssen) Cuypers & Jo Noben (gem. Maastricht). Cindy Macheels (Provincie Limburg, Buitengoed)	Communicatieteam
Jean-Marie Mesterom (Kruisdonk), Francois Mentink (Jerusalem) & Christianne Barbou van Roosteren (Bethlehem)	Kasteel Kruisdonk, Chateau Jerusalem & Chateau Bethlehem
Carlo Vankan	Gem. Valkenburg aan de Geul
Frank Wormer	Buitenplaats Vaeshartelt
Paul Janmaat	Buitenplaats Vaeshartelt
Jessie Riechelma (gem. Venray, Maasgaard), Francois Hesen (gem. Horst aan de Maas, Maasgaard), Theo de Bruin (NL RNT), Wilbrord Rongen (Provincie Limburg, Maasgaard)	Maasgaard & NL RNT
Marieke Braun-Vaessen & Janneke Meulenbeld	Economie en Innovatie, Provincie Limburg
André Hassink	Natuurmonumenten
Arjan Ovaa	Limburgs Landschap
Pascal Roomberg	Staatsbosbeheer

6.2 Overzicht van projecten

6.2.1 Gerealiseerde projecten

Afgerond	Project	Gemeente/Gebied
2013	Geusselpark	Maastricht
2013	Restauratie Jeruzalem	Maastricht
2013	Vastgoedproblematiek Xonar terreinen Mariënwaard en Severenstraat	Maastricht
2014	Consolidatie De Leeuw	Valkenburg aan de Geul
2014	De Leeuw (aankoop)	Valkenburg aan de Geul
2014	Historische Buitenplaats Kruisdonk	Maastricht
2014	Restauratie Rijksmonument De Leeuw	Valkenburg aan de Geul
2015	Zomerprogramma Villa Kanjel	Maastricht
2015	Proosdijpark	Meerssen
2015	Historische Buitenplaats Vaeshartelt	Maastricht
2015	Historische Buitenplaats Petit Suisse	Maastricht
2015	Historische Buitenplaats Vliet	Meerssen
2015	Tuinen van Vaeshartelt	Maastricht
2015	Joodse Begraafplaats	Meerssen
2015	Leefstuin station Houthem/St.Gerlach	Valkenburg aan de Geul
2016	Mergelsteilwanden (fase 1)	Valkenburg aan de Geul
2016	Verplaatsen manege Derks	Maastricht
2016	Hoeve Rome (fase 1)	Maastricht
2016	Hoeve Brcers	Valkenburg aan de Geul

6.2.2 In uitvoering zijnde projecten

Naar verwachting afgerond	Project	Gemeente/Gebied
2017	De Leeuw Noordelijk deel (herbestemming)	Valkenburg aan de Geul
2017	Herinrichten Rothermolen en omgeving	Meerssen
2017	Groene Gastvrije Gordel	Maastricht
2017	Uitvoering Verbindingsas deel Houthem (fase 1)	Valkenburg aan de Geul
2017	Herinrichten omgeving nieuw Landgoed Kloosterbosch	Valkenburg aan de Geul
2017	Herinrichten Pletsmolen/Watervalderbeek	Meerssen
2017	Ecologische verbinding Meerssen Papier	Meerssen
2017	Routenetwerk	Provincie
2017	Fietsbrug Grensmaas Borgharen	Maastricht
2017	Cascade Klooster Overbunde	Meerssen
2017	Xonar Severenstraat	Maastricht
2018 of later	Groen + Groen regeling	BGM
2018 of later	Kasteel Oost	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Versterking verbinding Limmel-Nazareth	Maastricht
2018 of later	Geulpark (gebiedsontwikkeling Kasteel Oost)	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Via Belgica (o.a. Houthem-St Gerlach/ Romeinse Katakomben/ Goudsberg/Meerssenerweg)	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Klooster Boslust	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Boomkronenpad	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Pradoegebouw	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Mergelsteilwanden (fase 2)	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Weerterhof	Meerssen
2018 of later	Groote Molen (o.a. Entree)	Meerssen
2018 of later	Via Belgica (o.a. Klinkenberg)	Meerssen
2018 of later	Verbindings-as (o.a. Klinkenberg)	Meerssen
2018 of later	Overstappunt Rothem	Meerssen
2018 of later	Kasteel Borgharen en omgeving opwaarderen	Maastricht
2018 of later	Vernieuwen Beukenlaan fase 1	Maastricht
2018 of later	Grande Suisse	Maastricht
2018 of later	Wijland	Valkenburg aan de Geul
2018 of later	Withuishof	Maastricht
2018 of later	Xonar Marienwaard	Maastricht
2018 of later	Hoeve Klinkenberg	Meerssen
2018 of later	Fiets-faunabrug Itteren	Maastricht
2018 of later	Uitbreiding kantoren Villa Kruisdonk	Maastricht

6.3 Overzicht van samenstelling leden Buitengoed 2013-2016

Stuurgroep

Provincie Limburg:

Hans Teunissen (heden); Eric Geurts (tot begin 2017); Ger Koopmans (tot medio 2015); Noel Lebens (tot medio 2013)

Gemeente Maastricht: Gerdo van Grootheest

Gemeente Meerssen: Guido Houben

Gemeente Valkenburg: Carlo Vankan (heden); Martin Eurlings (tot eind 2016)

Kernteam

Koos Jans

Bart Heffels

Bart Mennens (heden); Freddy de Groot (tot eind 2015)

Lex Hoefnagels (heden); Mirella Wolfs-Partouns (tot eind 2016)

Hans Tulleners

Cindy Macheels (heden); Maureen Heuts (tot begin 2014)

Gedelegeerd opdrachtgever: Thijs Arts (heden); Mirella Wolfs-Partouns (tot eind 2016); Theo Reinders (tot begin 2015)

Trainees: Anne-Mara Gerrets (heden); Simone Camp (tot begin 2016); Anhilde de Jong (tot begin 2015)

Starter: Anne Goossens (Juli 2015 tot eind 2016)

Communicatieteam

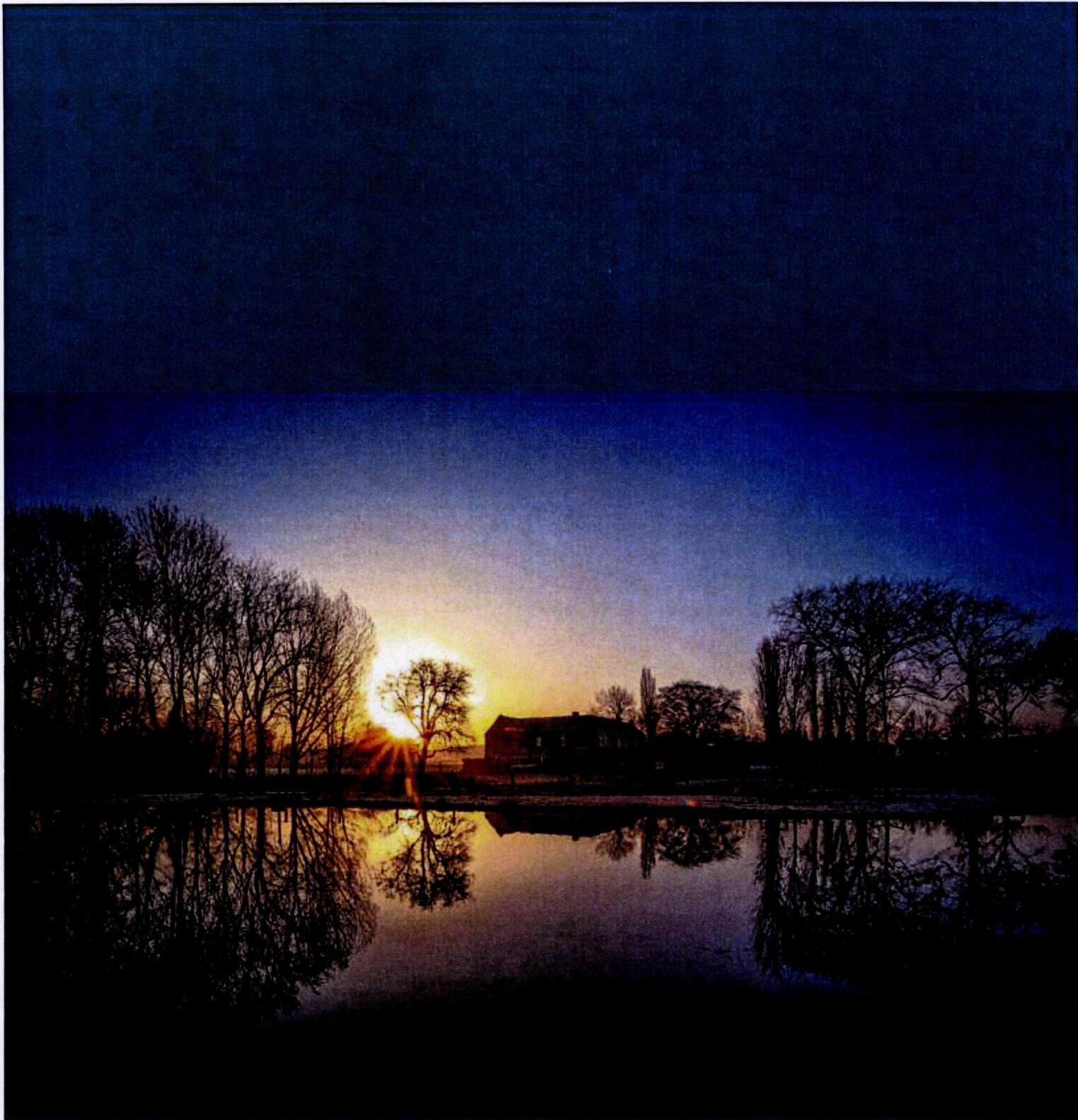
Ingrid Buchem (heden); Diandra Hupkens (tot medio 2016)

Myriam Cuijpers

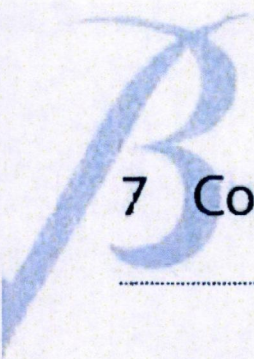
Astrid Ceulemans

Jo Noben (heden); Chantzel Kneepkens (tot eind 2014)

ROTHEMERMOLEN (MEERSSEN)

7 Colofon

Het evaluatierapport is een uitgave van Buitengoed Geul & Maas. Dit rapport is mede tot stand gekomen dankzij:

Tekst en gegevens

Anne-Mara Gerrets, Lex Hoefnagels, Hans Tulleners, Marion Schepers, Cindy Macheels, Ingrid Hoeben

Illustraties & Opmaak

Foto-archief BGM - Aron Nijs

Grafisch Centrum Provincie Limburg

1703 531 April 2017

Buitengoed Geul & Maas

buitengewoon gebieden in Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul

www.buitengoedgeulmaas.nl
www.facebook.com/buitengoedgeulmaas

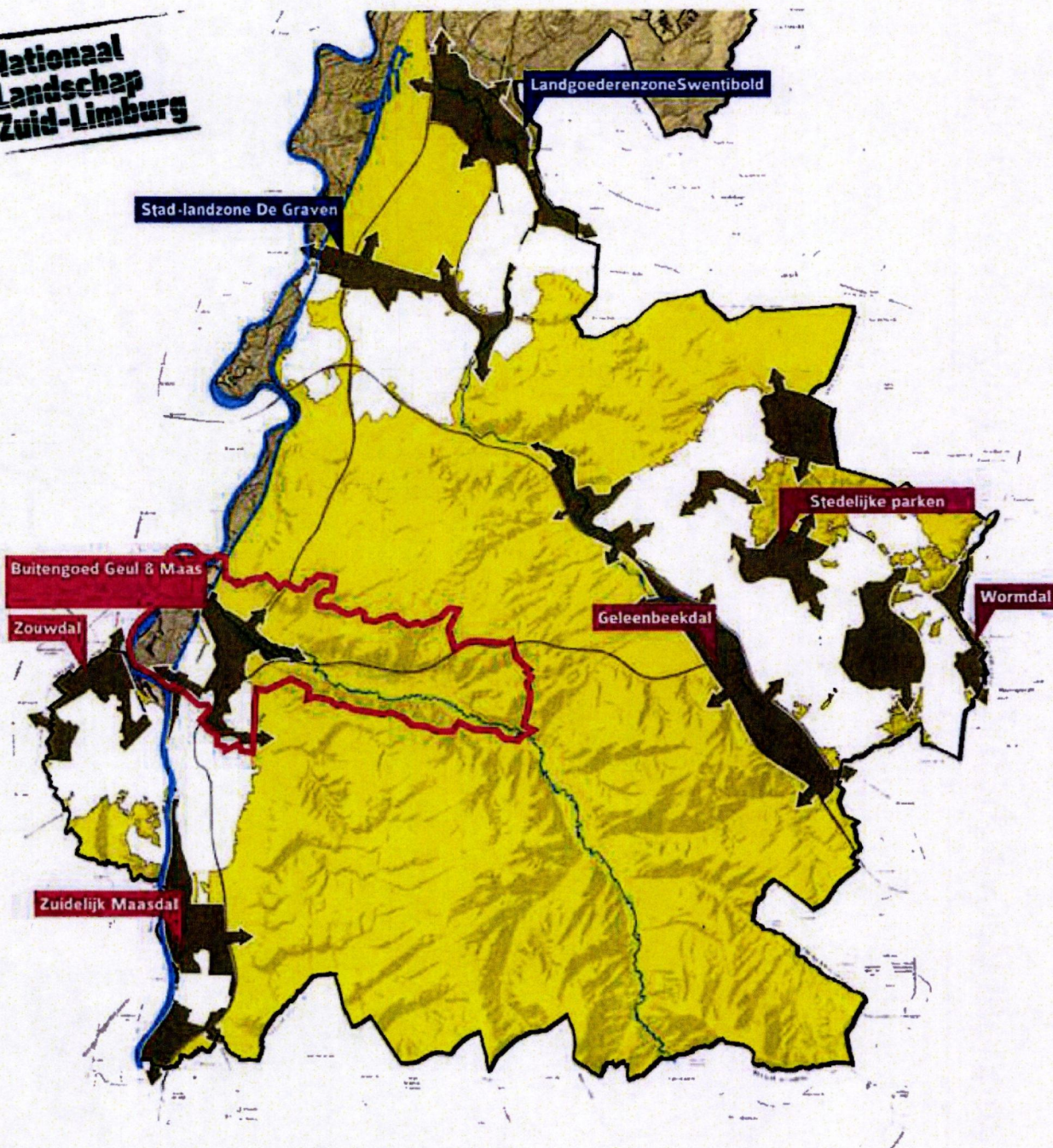

8 Overzichtskaart Buitengoed Geul & Maas en Nationaal Landschap Zuid-Limburg

---

Nationaal Landschap Zuid-Limburg

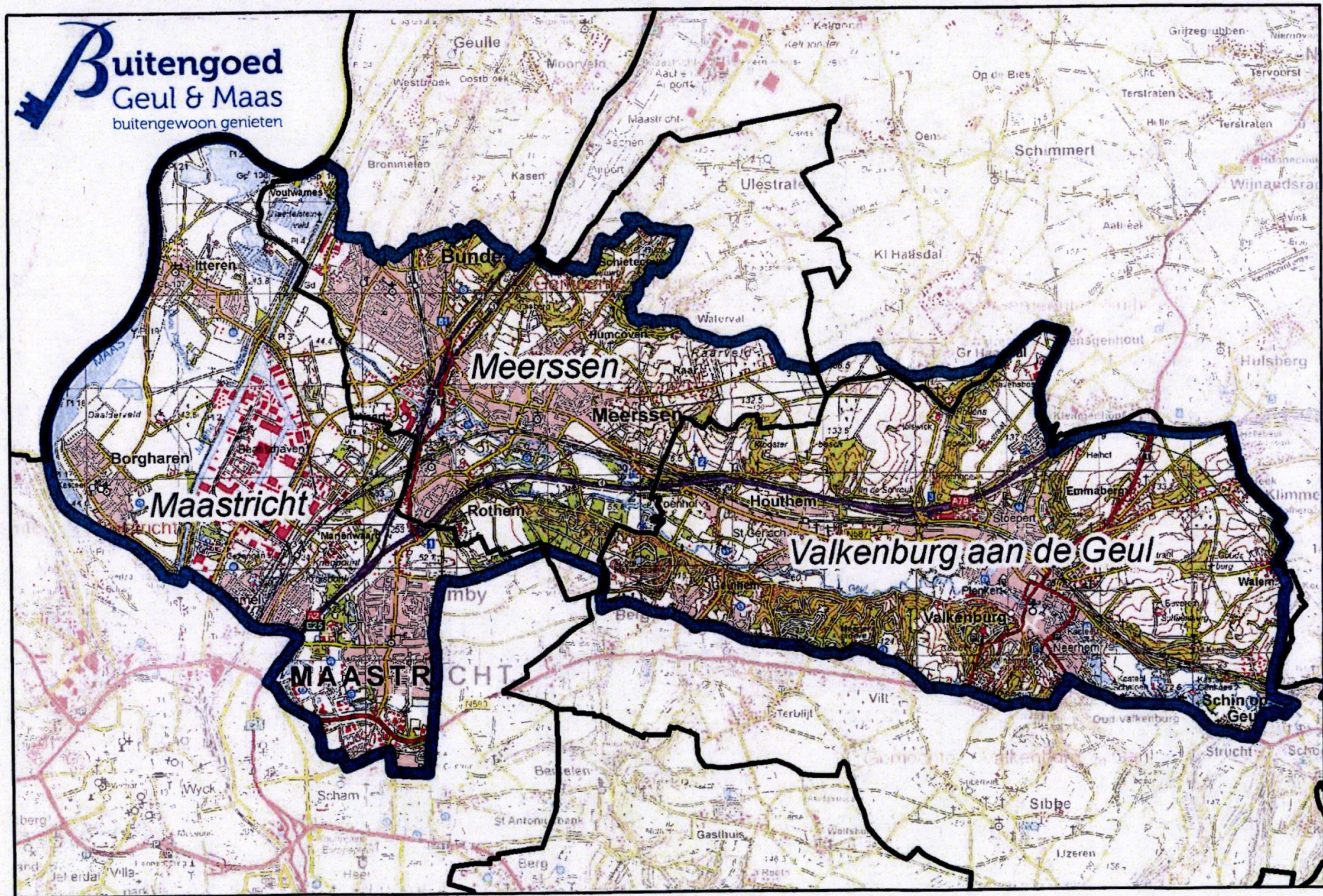

stedelijke
concentratiegebieden

landelijk gebied

overgangsgebieden/
-zones

'Icoon' van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg: Buitengoed Geul & Maas

provincie limburg

Sfeervol Meerssen
Daar vind je wat je zoekt

Gemeente Maastricht

